

Tú verður væl hýrd, tá Marita Petersen, landsstýrskvinnan í mentamáli, tekur móti ein friggjadag seinnapart. Tingið er saman, tunnlar og raðtøl, vánaligu búskaparstöðan og alt slíkt millum himmal og jørð er til viðgerðar.

Vit báðar skulu tosa um mentamál og møguleikar hjá listafólki at arbeiða og lívbjarga sær í Føroyum.

Bert tað, at tú hugsar um at landsstýrskvinnan gevur sær stundir til slíkt í hesum døgum, sigur kanska eitt sindur um, hvussu von vit eru at skúgva mentamál til viks, tá annað leikar á.

Hví ikki meir gjørt?

I teimum góðu tíðunum, vóru heldur ikki stórvegis rúmd fyrri at bota um korini hjá listafólki, tó at umstøðurnar batnaðu.

I dag kunnu vit spyrja: Hví varð ikki meir gjørt í peningargívu tíðarskeiðinum. Hví tosa um mentamál í dag?

Niðurstøðan eigur sjálsagt at vera, at vit allar dagar hava tosað um mentamál, og at vit ikki eiga at tuga júst hesi mál burtur, nú peningur og fiskur ikki er til í so ríkiligum mængdum.

Øll mál hava virði í samfelagnum, men mentamál eru júst ein hornasteinur, um vit skulu tosa um teir, sum fyra stuðlar undir samfelagnum.

Sýtti LISA innivist

Marita Petersen, landsstýrskvinnu: - Vit hava ikki gloymt mentamálini í Landsstýrinum, og tað fyrsta vit gjørdur var at broyta kunngerðina fyri Løgtingsins Mentanargrunn, sum landsstýrið fyrri okkum hevði broytt.

28. februar 1990 broytti táverandi landsstýrið hesa kunngerð. Fimm limir eru í Mentanargrunni Løgtingsins, har Tingið valdi triggjar limir, Landsstýrið ein og Listafólkasambandið Føroya (LISA) ein lim.

Signar Hansen, var landsstýrismaður í mentamáli, og tá varð umboðið fyrri LISU tikið burtur.

Teir mettu, at tað var skeið, at umboðið fyrri listafólk sótu í Mentanargrunnum.

Ein faklig nevnd

29. mai 1991 var broyttin aftur gjørd, har umboðið fyrri LISU aftur fekk sæti í grunnum.

Marita Petersen: - Eg haldi hinvegin, at júst listafólk eiga at verða umboðað í grunnum, og at vit áttu at viðtaka um virkisøkið hjá teimum, við kanska at seta eina fakliga nevnd at arbeiða við málum, gera reglugerðir fyri ar-

Marita Petersen, landsstýrskvinnu: - Tað átti at verið gjørt meira, til tess at kunna listafólk um møguleikar at nýta loftmiðlarnar í samband við uppsetingar. Tá høvdu eisini fólk kring um Føroyar fingið ágóðan av t.d. sjónleikum o.ø. størri tiltøkum

Fortreytin er at vekja áhuga

- og at fáa fólk at forvitnast. Tú kanst hava tey bestu sjónarmiðini í verðini, men um tú ikki fær fólk at geva teimum ans, er alt til fánýtis, sigur Marita Petersen, landsstýrskvinnu í mentamáli m.a. í samrøðuni

beiðið og at skifta listafólkini út t.d. annað hvørt ár. Tá høvdu allar listagreinar møguleika at fáa ávirkan.

Vit hava Menningargrunn til ídnaðarfremjandi endamál. Áttu vit ikki eisini at havt ein menningargrunn til stuðul og fremjan av mentamáli?

- Eg haldi ikki, at júst

sama skipan er gagnlig. Í Menningargrunnum til ídnaðarfremjandi endamál er landsstýrið saman við fíggarnevd Løgtingsins. Um vit og fíggarnevndin skulu taka støðu, hvørja ferð eitt listafólk søkir um 30.000 - 50.000 krónur, so er greitt, at tað er ov tung skipan.

Viðkað um verandi skipan

- Á fundinum í Vestmanna varð uppskot frammi um at stovna ein grunn fyrri listafólk, men eg haldi tað verða betri, um vit viðkaðu virkisøkið í núverandi mentanargrunni.

Vit eiga at umhugsast og taka upp til viðgerðar, hvussu listafólk kunnu fáa

sterkari ópolitiska umboðan í núverandi grunni.

Brotingar í fólkaskúla-lógini hava verið stórt kjakevni í seinastuni, men einki hevur verið at hoyrt um mentamál og listarligt virksema í hesum sambandi. Er tað ikki dømi um, hvussu lítið vit virða mentamál, sum heild?

- Um vit skulu skapa fyrirteyr fyrri listini í Fø-

oyum, so mugu vit læra børnini at geva hesum málum ans, skapa áhuga og vitan um hetta.

Neyðugt við støðubroyting

- Eg vænti at vit her mugu tosa um eina støðubroyting til listamál í skúlinum. Vit skulu skapa áhuga hjá næmingunum soleiðis, at tey sjálvi prioritera mentamál hægri. Læra teir at royna seg listarliga og geva teimum holla upplýsing um mentamál.

Musikskúlin er góð fyrimynd í hesum føri. Her er talan um undirvísing og venjing, sum rættiliga hevur skapt støðubroyting í tónlistalívnum í Føroyum. Í øðrum londum er stór virðing fyrri menta- og listafólki. Hjá okkum verða tey oftani mett sum stór børn ið spæla, og sum ikki eru vorðin tilkomin. Hví er so vorðið hjá okkum?

- Eg haldi at tað stavar frá eldri tíð, tá tað at lívbjarga sær var ein treyt fyrri at yvirleva og fáa mat í munnin. Tú noyddist at hava eitt arbeiði at liva av, og onnur gerðarmál noyddust at koma í aðru røð í lívinum.

Tað sæst einamest av, at t.d. listamálarar í dag verða virðir fyrri arbeiði sítt, eins og tónlistafólk, tí tey kunnu liva av tí burturav.

Orðleys listagreinar

Hesar listagreinar eru soleiðis háttar, at tær ikki eru avmarkaðar av føroyska málinum. Øll fólk - uttan mun til tungumál - skilja føroyska málningalist og tónlist. Tí hevur hon størri møguleikar at trívast og mennast.

- Hinvegin, so hava t.d. rithøvundar, sum skriva á føroyskum máli, ongar møguleikar at koma út um landdøddarnar við sínum verki, uttan so at bøkur teirra verða umsett. Tað gevur teimum minni virkisøki og minni møguleikar at lívbjarga sær.

Onnur listagreinar eru sjónleikurin. Tey hava ikki havt góðar umstøður í Føroyum, hóast vit eiga útbúgvandi fólk?

- Tað er aftur trongu umstøðurnar, sum gera seg galdandi. Vit fáa helst ikki meirluta, um vit fara at biða um meira pening.

Hinvegin, so mugu vit fara undir kjak um, hvussu vit fáa sum best burturúr teimum 1,7 mió. krónunum, sum í ár eru játtaðar til sjónleik.

- Vit mugu taka støðu til, hvussu yrkisbólur inn- sjónleik kann virka á besta hátt. Skulu tey bert arbeiða á palli, skulu tey